

Nr 8

Utlåtande i anledning av motioner om statlig kreditgaranti för deltidjordbruk.

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner:

dels de likalydande motionerna I: 154 av herr *Pettersson, Harald*, och herr *Pettersson, Axel Georg*, samt II: 269 av herr *Jonasson m. fl.* vari hemställts att riksdagen i fråga om rationaliseringsstödet till jordbruket måtte medge, att statliga kreditgarantier må kunna lämnas även för deltidjordbruk, vars innehavare har sin huvudsakliga sysselsättning utanför jord- och skogsbruksnäringen,

dels motionen I: 156 av herr *Svenungsson m. fl.* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av rationaliseringskungörelsen att kreditgarantier kan lämnas även till förvärv av deltidjordbruket,

dels motionen II: 276 av herr *Oskarson m. fl.* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådana ändringar i bestämmelserna angående kreditgarantier till jordbrukare att även deltidjordbrukare, inom sådana områden där förutsättningar för sysselsättning och effektiv jordbruksdrift finnes, kan bli delaktiga av sådant stöd,

dels de likalydande motionerna I: 298 av herr *Jacobsson, Per*, och II: 403 av herrar *Berndtsson* och *Antby* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag om sådan ändring i bestämmelserna om kreditgarantierna till jordbrukare att även deltidjordbrukare kan komma i åtnjutande av dessa garantier,

dels motionen I: 238 av herr *Pettersson, Karl*, vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en sådan ändring av rationaliseringskungörelsens 6 och 9 §§ så att mindre jordbruk och deltidjordbruk inom Jämtlands län kan erhålla samma rationaliseringsstöd som övriga jordbruksföretag.

Utskottet. I de nu behandlade motionerna framläggs förslag av innebörd att bestämmelserna i kungörelsen den 9 juni 1967 (nr 453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. (rationaliseringskungörelsen) ändras så att dylikt stöd i viss utsträckning jämväl skall kunna utgå till s. k. deltidjordbrukare. I motionerna I: 154 och II: 269, I: 298 och II: 403 samt II: 276 föreslås sålunda att ifrågavarande jordbrukare skall kunna få stat-

ligt rationaliseringsstöd i form av kreditgaranti. I sistnämnda motion framhålls att detta bör gälla inom områden där förutsättningar finns för sysselsättning och effektiv jordbruksdrift. Yrkandet i motionen I: 156 innebar att kreditgaranti skall kunna lämnas till förvärv av deltidjordbruk. I motionen I: 238 föreslås slutligen att mindre jordbruk och deltidjordbruk i Jämtlands län skall kunna få samma rationaliseringsstöd som övriga jordbruksföretag.

Motionsyrkandena motiveras bl. a. med att kombinationen av arbete i jordbruk och inom annan verksamhet är värdefull för samhället och därför bör tas till vara i den utsträckning som är praktiskt och ekonomiskt möjlig. Enligt motionärernas mening innebär ett upprätthållande av deltidjordbruket bl. a. att trycket på bostadsmarknaden avlastas och att möjligheterna att hålla landskapet öppet ökas, varigenom kulturlandskapets rekreations- och trivselsvärden bättre kan tillvaratas.

Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att 1967 års riksdag i samband med sitt beslut om riktlinjer för den fortsatta jordbrukspolitikens särskilt framhöll behovet av statlig medverkan i fråga om strukturrationalisering syftande till en uppbyggnad av effektiva jordbruksföretag. Ekonomiskt stöd borde därvid avse jordbruksföretag som äger eller kan förutses inom en nära framtid få förutsättningar för rationell jordbruksdrift. Med hänsyn bl. a. till att den pågående tekniska och ekonomiska utvecklingen kräver färre och större enheter inom jordbruket ansågs tillkomsten och fortvaron av stödjordbruk inte längre böra främjas genom ekonomiskt stöd. Såsom stödjordbruk borde i detta sammanhang betraktas även deltidjordbruk vars innehavare hade sin huvudsakliga sysselsättning utanför jord- och skogsbruksnäringen.

En närmare definition av begreppet deltidjordbruk lämnas i lantbruksstyrelsens anvisningar till lantbruksnämnderna rörande tillämpningen av rationaliseringskungörelsen. Med deltidjordbruk bör sålunda avses företag, inom vilka jordbruk eller annan framställning av jordbruksprodukter jämte i förekommande fall skogsbruk vid den tillämpade produktionsinriktningen och med för företagets storlek normal teknisk utrustning inte ger full sysselsättning åt minst en man. Enligt gällande bestämmelser i rationaliseringskungörelsen innebär detta bl. a. att statligt stöd — med undantag av jordförvärvslån och driftslån i samband med igångsättande av jordbruksdrift — kan utgå till enskild person som driver jordbruk men som själv endast delvis eller inte alls är sysselsatt i jordbruksföretaget, detta under förutsättning att företaget som sådant ger full sysselsättning åt minst en man.

Utskottet anser att bärande skäl talar för att de statliga resurser, som ställs till förfogande i rationaliseringsverksamheten, alltjämt bör inriktas på uppbyggnaden av enheter av sådan storlek att de har möjligheter att på sikt bedriva en effektiv och konkurrenskraftig produktion. Dessa företag är ofta mycket kapitalkrävande, varför deras behov av finansieringsstöd är stort.

Med hänsyn till det anförda finner utskottet sig inte böra biträda nu ifrågavarande motionsyrkanden och avstyrker således bifall till desamma.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

att riksdagen lämnar motionerna I: 154 och II: 269, I: 156, I: 238, II: 276 samt I: 298 och II: 403 utan åtgärd.

Stockholm den 27 mars 1969

På jordbruksutskottets vägnar:

ERIC MOSSBERGER

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Lage Svedberg (s)*, Hedström (s), Carl Eskilsson (m), Augustsson (s)*, fru Hultell (m), herr Skagerlund (fp), fru Margit Lundblad (s), herrar Harald Pettersson (cp)* och Annerås (fp);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp)*, Johanson i Västervik (s), Persson i Skänninge (s), Lundmark (s), Eskilsson i Likenäs (s)*, Jonasson (cp)*, Nilsson i Lönsboda (fp), Fridolfsson i Rödeby (s), fru Sundström (s) och herr Krönmark (m).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr *Carl Eskilsson* (m), fru *Hultell* (m), herrar *Skagerlund* (fp), *Harald Pettersson* (cp), *Annerås* (fp), *Hansson i Skegrie* (cp), *Jonasson* (cp), *Nilsson* i Lönsboda (fp) och *Krönmark* (m), som anser att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med orden »Utskottet vill» samt utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»I enlighet med 1967 års riksdagsbeslut om riktlinjer för jordbrukspolitiken (prop. 1967: 95, JoU 25, rskr. 280) bör statligt kreditstöd givetvis lämnas endast till jordbruksföretag vars jordbruksdrift är eller inom nära framtid kan göras effektiv och rationell. Från denna utgångspunkt finns det enligt utskottets mening starka skäl att ge stöd även till deltidjordbruk, vid vilken företagsform driften med hjälp av modern teknik lika väl som vid andra jordbruk kan göras effektiv. Det är även, såsom framhållits i motionerna, ur flera synpunkter av värde att på landsbygden ha kvar nu ifrågavarande bebyggelse och befolkning. Bl. a. lättar detta trycket på bostads-

marknaden i tätorterna. Genom kombinationen med jordbruk kan det vidare bli möjligt för hantverkare och andra yrkesutövare att få en god försörjning. Utskottet anser det vara utomordentligt värdefullt för såväl den bofasta befolkningen som för sommarstugeägare att glesbygderna genom dessa yrkesutövare kan behålla viss service, som eljest på grund av avståndet till närmaste tätort skulle ställa sig alltför kostsam. Även landskapsvårdssynpunkter talar för att deltidsjordbruken bevaras. Detta torde nämligen ofta vara en förutsättning för att bygden skall kunna hållas öppen.

Med hänvisning till det anförda finner utskottet det angeläget, att statlig kreditgaranti till de ändamål som anges i rationaliseringskungörelsen skall kunna ges innehavare av deltidsjordbruk, även om företaget inte ger denne hans huvudsakliga sysselsättning. Utskottet förordar alltså

att riksdagen med bifall till motionerna I: 154 och II: 269, I: 156, II: 276 samt I: 298 och II: 403 ävensom i anledning av motionen I: 238 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om ändring av bestämmelserna rörande statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m. i enlighet med vad utskottet i det föregående anført.»